

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 111/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. V., S., R. V., Česká republika, a P. S., Ž., zastúpených advokátom JUDr. M. K., Ž., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 38/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. V., R. V. a P. S. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2010 doručená sťažnosť Ing. M. V. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), R. V. a P. S. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 38/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti okrem iného uviedli, že *„sa domáhajú na Okresnom súde Žilina žalobou, podanou 21. 02. 2008, určenia práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu. Dňa 21. 02. 2008 sťažovatelia podali žalobu na OS Žilina a navrhli vydať predbežné opatrenie. Dňa 25. 03. 2008 Okresný súd uznesením rozhodol o návrhu navrhovateľov na nariadenie predbežného opatrenia. Na deň 05. 11. 2008 bolo nariadené pojednávanie vo veci. Dňa 05. 11. 2008 pojednávanie vo veci s odročením na deň 01. 12. 2008. Dňa 05. 11. 2008 uznesením OS v Žiline pripustil zmenu návrhu na začatie konania. Na deň 01. 12. 2008 súd určil termín pojednávania. Termín pojednávania určený na deň 01. 12. 2008 bol zo strany súdu zrušený.*

Okresný súd Žilina vytýčil termín pojednávania na deň 09. 02. 2011.

Po zrušení termínu pojednávania určeného na deň 01. 12. 2008 neboli vykonané procesné úkony zo strany prvostupňového súdu až do určenia termínu pojednávania na deň 09. 02. 2011.“.

Keďže konanie vo veci nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní ich sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľov v rade 1 - 3 na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod spis. zn. 8 C 38/2008 porušené bolo.

Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod spis. zn. 8 C 38/2008 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľom v rade 1 - 3 priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 5.000 eur každému, ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovatelia sa domáhajú aj priznania úhrady trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré

mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd vo výzve z 5. januára 2011 upozornil právneho zástupcu sťažovateľov na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mali sťažovatelia právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Súčasne ho vyzval, aby mu predložil dôkaz o splnení predmetnej povinnosti, t. j. o podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu.

Na uvedenú výzvu právny zástupca sťažovateľov odpovedal podaním doručeným ústavnému súdu 24. januára 2011, v ktorom oznámil, že sťažovatelia v predmetnej veci písomnú sťažnosť orgánu štátnej správy súdu podľa zákona o súdoch nepodali, ale *„sťažovateľ v rade 1 dňa 4. 11. 2010 ústne do zápisnice v kancelárii verejného ochrancu práv dal podnet ohľadne prietahov v konaní vedenom OS Žilina sp. zn. 8 C 38/2008“*.

V pripojenej fotokópii upovedomenia verejného ochrancu práv z 22. decembra 2010 o výsledkoch vybavenia podnetu sa okrem iného uvádza, že *„Po posúdení chronológie úkonov súdu som dospel k názoru, že postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod spisovou značkou 8 C/38/2008 došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.*

V tejto súvislosti si dovoľím podotknúť, že podstatou práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia súdu. Stav právnej neistoty sa neodstráni tým, že súd v konaní nariadi

pojednávanie, alebo že vykoná úkon. Stav právnej neistoty je odstránený až právoplatným rozhodnutím súdu vo veci samej.

Z tohto dôvodu som požiadal podpredsedu Okresného súdu Žilina, aby vzhľadom na výsledky vybavenia podnetu ako orgán riadenia a správy Okresného súdu Žilina dohliadol na ďalšiu plynulosť konania vedeného spisovou značkou 8C/38/2008 tak, aby už v ňom k ďalším obdobiám nečinnosti súdu nedošlo, a aby táto právna vec bola v primeraných lehotách prejednaná a rozhodnutá.“.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 363/2010).

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného

zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa § 64 ods. 3 zákona o súdoch „Ak orgán poverený vybavovaním sťažností zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Z už citovaného podania právneho zástupcu sťažovateľov vyplýva, že sťažovatelia sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní predsedovi okresného súdu nepodali. Iba sťažovateľ v 1. rade dal 4. novembra 2010 ústne do zápisnice v kancelárii verejného ochranu práv podnet na prešetrenie prietahov v napadnutom konaní. Ďalej z uvedeného podania vyplýva, že sťažovateľovi v 1. rade bolo 29. decembra 2010 doručené upovedomenie verejného ochrancu práv, v ktorom okrem iného bolo poukázané na to, že 11. novembra 2010 okresný súd nariadil termín pojednávania vo veci na 9. február 2011. V pripojenom upovedomení o výsledkoch vybavenia podnetu z 22. decembra 2010 bolo

navyše sťažovateľovi v 1. rade oznámené, že verejný ochranca práv požiadal podpredsedu okresného súdu, aby „*dohliadol na ďalšiu plynulosť konania vedeného spisovou značkou 8 C/38/2008 tak, aby už v ňom k ďalším obdobiam nečinnosti súdu nedošlo, a aby táto právna vec bola v primeraných lehotách prejednaná a rozhodnutá*“.

Uvedený postup sťažovateľov, ale osobitne ani postup sťažovateľa v 1. rade v okolnostiach daného prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za účinné splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní u orgánu štátnej správy súdov nahradzujúce sťažnosť orgánu štátnej správy súdu podľa zákona o súdoch. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Uvedené závery majú oporu aj v doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu, súčasťou ktorej je právny názor, že prostriedok nápravy, ktorý sťažovateľ nemôže uplatniť osobne a s ktorým sa ako právny účinok nespája priame odstránenie opodstatnene namietnutého porušenia základného práva alebo slobody, nemá povahu účinného právneho prostriedku nápravy v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda takého právneho prostriedku, ktorý musí sťažovateľ vyčerpať skôr, ako sa v konaní pred ústavným súdom môže uchádzať o ochranu svojich práv podľa čl. 127 (m. m. II. ÚS 34/99, III. ÚS 146/03).

Ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti daného prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo v danej veci účinnú ochranu základného práva sťažovateľov priznaného im podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti, z jej príloh a ani z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľov navyše nezistil, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľov z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľov.

Nad rámec odôvodnenia ústavný súd poukazuje aj na to, že sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 24. januára 2011, teda v čase, keď sťažovatelia už mali vedomosť o ďalšom postupe okresného súdu v napadnutom konaní, konkrétne o nariadení pojednávania na 9. február 2011 (ktoré sa podľa zistenia ústavného súdu uskutočnilo, ale bolo odročené z dôvodu nevyhnutnosti vykonania ďalšieho dokazovania). Z uvedeného vyplýva, že sťažovatelia nevyčkali na ďalší priebeh konania, ale urýchlene uplatnili na ústavnom súde sťažnosť, ktorou sa domáhali vyslovenia porušenia svojich práv v napadnutom konaní.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovatelia v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným prietahom, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2011